

 ΟΜΑΔΑ Α

(Από τις πέντε ερωτήσεις επιλέγετε τις τρεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 4 μονάδες)

1 α. Ποιο ήταν το νομοθετικό έργο του Ιουστινιανού;

β. Να γράψετε (στο φύλλο απάντησης) δίπλα σε κάθε αριθμό της στήλης Α το γράμμα της στήλης Β που αντιστοιχεί σ' αυτό. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Στάση του Νίκα	α. Πανδέκτης
2. Αναστολή λειτουργίας Νεοπλατωνικής Ακαδημίας	β. Αγία Σοφία
3. Ανθέμιος και Ισιδωρος	γ. Δήμοι
4. Στρατιωτικά κτήματα	δ. Θεοδόσιος
	ε. Ιουστινιανός
	στ. Θέματα

2. Να εξηγήσετε τους όρους: *Σλάβοι, Άβαροι, σκλαβηνίες*.

3. Τι ήταν τα θέματα, πότε και που εμφανίστηκαν, ποιοι υπηρετούσαν σ' αυτά;

4 α. Τι ήταν ο θεσμός της Πρόνοιας;

β. Να ελέγξετε την ορθότητα ή όχι των παρακάτω προτάσεων σημειώνοντας Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ) (στο φύλλο απάντησης).

- i) Η δυναστεία των Κομνηνών στηρίχτηκε στα Λαϊκά στρώματα.
- ii) Η τέταρτη σταυροφορία είχε καθαρά θρησκευτικό χαρακτήρα.
- iii) Ο Αλέξιος ο Α΄ Κομνηνός παραχώρησε στους Βενετούς οικονομικά προνόμια με το χρυσόβουλο του 1082.
- iv) Η αυτοκρατορία της Νίκαιας βρισκόταν στη Στερεά Ελλάδα.
- v) Μία από τις συνέπειες της Άλωσης της Πόλης ήταν ότι οι Ευρωπαίοι έκαναν σημαντικές γεωγραφικές ανακαλύψεις, εξαιτίας του αποκλεισμού των εμπορικών δρόμων της Ανατολής.
- vi) Το σχίσμα των δύο Εκκλησιών είχε αρνητικές επιπτώσεις για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία.

5. Η εγκατάσταση των γερμανικών φύλων στην Ευρώπη οδήγησε στην ίδρυση τριών βασιλείων (Οστρογοτθικό, Βησιγοτθικό, Φραγκικό). Τι γνωρίζετε για το τελευταίο βασίλειο;

 ΟΜΑΔΑ Β

(Από τις τέσσερις ερωτήσεις επιλέγετε δύο. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με 4 μονάδες)

1. Να μελετήσετε το παράθεμα «Ο Αλέξιος Α΄ και η πρώτη σταυροφορία» και να επισημάνετε πώς συμπεριφέρθηκαν οι Αλέξιος Α΄ στους σταυροφόρους και τι οφέλη εξασφάλισε για το κράτος του.
2. Αφού μελετήσετε το παράθεμα «Λόγοι παράδοσης της Τρούσας», να επισημάνετε τις αιτίες της παράδοσης των ελληνικών πόλεων της Μικράς Ασίας στους Οθωμανούς ως τα τέλη του 13^{ου} αιώνα.
3. Η πολιτική των Κομνηνών χαρακτηρίζεται ως 'αριστοκρατικός πατριωτισμός'. Να συγκρίνετε την εσωτερική πολιτική των Κομνηνών με την εσωτερική πολιτική των Μακεδόνων, επισημαίνοντας σε ποιες τάξεις στηρίχτηκαν αντίστοιχα οι δύο αυτές δυναστείες.
4. Αφού μελετήσετε το παράθεμα «Η πολιτική του Μανουήλ έναντι των Λατίνων» να εντοπίσετε ποιο στοιχείο διαφαίνεται αναφορικά με την πολιτική του Μανουήλ και ποιο ήταν το κλίμα που επικρατούσε στο περιβάλλον του.

Ο Αλέξιος Α΄ και η πρώτη σταυροφορία

Ο Αλέξιος στοχάστηκε ότι δεν ήταν σε θέση να σηκώσει μόνος του το βάρος αυτού του πολύ σημαντικού αγώνα και συνειδητοποίησε ότι ήταν ανάγκη να συμμαχήσει με τους Ιταλούς. Αυτό έγινε με προφάσεις, έξυπνη χειραγώγηση και επιδεξιότητα. Πράγματι βρήκε μια θεόσταλτη πρόφαση στο ότι οι Λατίνοι θεωρούσαν ανυπόφορο που οι Τούρκοι έλεγχαν τα Ιεροσόλυμα και το ζωοποιού τάφος του Σωτήρα Χριστού. Έστειλε πρεσβείες στον επίσκοπο της πρεσβυτέρας Ρώμης και σ' αυτούς που ονομάζονται βασιλείς και ευγενείς σ' αυτές τις περιοχές της Δύσης και, επιστρατεύοντας κατάλληλα επιχειρήματα, παρακίνησε πολλούς να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους και πέτυχε να τους κατευθύνει προς αυτό το σκοπό.

Γι' αυτό χιλιάδες και μυριάδες από αυτούς [...] διέσχισαν το Ιόνιο προς την Κωνσταντινούπολη. Ο Αλέξιος, αφού αντάλλαξε όρκους πίστης και έκανε συνθήκες μ' αυτούς, εκστράτευσε στην Ανατολή και [...] ανάγκασε γρήγορα τους Πέρσες να εγκαταλείψουν τις χώρες των Ρωμαίων, απελευθέρωσε τις πόλεις και αποκατέστησε τη ρωμαϊκή δύναμη στην Ανατολή.

**Θεόδωρος Σκουταριώτης (ιστορικός 13ου αι.), στο:
Κ. Σάθας, Bibliotheca Graeca medii aevi (Παρίσι 1894),
τ. 2, 184-185.**

χειραγώγηση: έλεγχος και καθοδήγηση

Λόγοι παράδοσης της Προύσας (1326)

Ο γαζής Ορχάν ρώτησε αυτό το βεζίρη: «Όταν δώσατε αυτό το κάστρο, από τι υποφέρατε και το δώσατε;».

Ο Σαρός είπε: «Το δώσαμε για διάφορους λόγους. Ο ένας είναι ότι το κράτος σας μεγαλώνει μέρα με τη μέρα και το δικό μας κράτος μικραίνει. [...]

Ένας άλλος είναι ότι ο πατέρας σου έκανε επιδρομές εναντίον μας κι έφευγε. Μπόρεσε να καθυποτάξει τα χωριά μας. Σας δήλωσαν υποταγή και δεν φρόντιζαν καθόλου πια για μας. Κι εμείς πάλι μάθαμε πως αυτά βρήκαν την ησυχία τους.

Άλλος λόγος είναι ότι ο άρχοντάς μας συγκέντρωσε πολλά πράγματα. Αλλά δεν ωφελούσε. Γιατί δεν βρισκόταν κανείς που να μπορεί να δώσει χρήματα. [...]. Όταν είχαμε ανάγκη, δεν ερχόταν κανένας αγοραστής. Το κάστρο έγινε για μας φυλακή.

Ένας άλλος λόγος είναι πως, όταν ο ηγεμόνας έχει εξασθενήσει, η χώρα καταστρέφεται γρήγορα.

Ένας άλλος πάλι λόγος είναι πως ακούσαμε εκείνο το χαμένο, τον άρχοντα της Κίτε [η πόλη Κατοικία].

Ένας άλλος λόγος είναι ότι από τον κόσμο δεν λείπουν οι αλλαγές. Και τώρα γίνεται μια αλλαγή για μας».

Χρονικό του Ασίκ Πασάζαντε, κεφ. 57, μετ. Ε. Α. Ζαχαριάδου, Ιστορία ..., 161-163.

IIAS I
5- 20

Η πολιτική του Μανουήλ έναντι των Λατίνων

Ο Μανουήλ περιφρόνησε τα ανδρείκελα τους Έλληνες που ήταν μαλθακοί και θηλυπρεπείς, και καθώς ήταν άντρας με μεγάλη γενναιοδωρία και ασύγκριτη δραστηριότητα, ανέθεσε σπουδαία καθήκοντα μόνο σε Λατίνους, λογαριάζοντας την αφοσίωση και τη δύναμή τους [...]. Το ότι οι άνθρωποί μας εκπλήρωναν άριστα τα καθήκοντά τους έκανε τον αυτοκράτορα να τους εκτιμά όλο και περισσότερο και να τους ανεβάζει στα ψηλότερα αξιώματα. Ως εκ τούτου οι άρχοντες των Ελλήνων, και ιδιαίτερα οι συγγενείς του, αλλά και όλος ο άλλος λαός, απέκτησαν ακόρεστο μίσος κατά των δικών μας.

Γουλιέλμος ο Τύριος, στο: Patrologia Graeca, τ. 201, στήλη 857 εξ., Α. Ρ. Kazhdan/Ann Wharton Epstein, Αλλαγές στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και τον 12ο αι., μετ. Α. Παππάς - Δ. Τσουγκαράκης, Αθήνα 1997, 415.

ανδρείκελα: άνθρωποι χωρίς θέληση
μαλθακός: ασκληραγώγητος
θηλυπρεπής: που έχει τρόπους γυναίκας
ακόρεστο μίσος: ανικανοποίητο, άβυσσος